

GUIA DOCENT

ACCIÓ SOCIOEDUCATIVA EN FAMÍLIA I INFÀNCIA EN RISC

Coordinació: BALSELLS BAILON, MARIA ANGELES

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	ACCIÓ SOCIOEDUCATIVA EN FAMÍLIA I INFÀNCIA EN RISC			
Codi	100956			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Educació Social	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	2		1
Coordinació	BALSELLS BAILON, MARIA ANGELES			
Departament/s	CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BALSELLS BAILON, MARIA ANGELES	mariaangeles.balsells@udl.cat	4,2	
FORNÉ SAMITIER, MARIA ALBA	mariaalba.forne@udl.cat	3,6	

Informació complementària de l'assignatura

Per al correcte desenvolupament de l'assignatura es preveuen les següents orientacions i requisits comunicatius:

- Les comunicacions relatives a l'assignatura es realitzaran a través de l'espai del campus virtual de l'assignatura, fent ús exclusiu de l'eina de fòrums i de missatges. Es reserven les eines de fòrum, missatges i anuncis espais per qüestions estrictament de la matèria.
- No s'atendran missatges per correu electrònic. Aquesta eina es reserva exclusivament per atendre qüestions d'urgència o de força major.
- El professorat només donarà resposta als missatges plantejats a través de l'espai de l'assignatura al campus virtual de forma asíncrona.
- Les eines de comunicació síncrona com ara videoconferències o xats, es reserven exclusivament a la realització de sessions expositives i tutories, sense perjudici d'altres usos que el professorat pugui estimar per a desenvolupar diferents estratègies didàctiques.
- El professorat podrà requerir en qualsevol moment la participació de l'alumne mitjançant eines de comunicació síncrona i asíncrona.
- Per un adequat seguiment de l'assignatura alumnes hauran de disposar de connexió a internet, càmera i micròfon.

Un requisit indispensable és la **correcció lingüística i formal** en les produccions escrites seguint la guia de treballs que trobareu a <http://www.fce.udl.cat/Recursos/guies/quatreballs.pdf>

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Aplicar diferents procediments i tècniques pedagògiques per a l'anàlisi de la realitat personal, familiar i comunitària i institucional amb vista a la resolució dels seus possibles conflictes.
- Emprar adequadament la mediació amb vista a la resolució dels seus possibles conflictes en la realitat personal, familiar i comunitària i institucional
- Relacionar l'anàlisi de la realitat amb les diferents estratègies d'intervenció socioeducativa.
- Dissenyar diferents activitats i mitjans didàctics per a diferents situacions d'acció socioeducativa .
- Identificar entre els diferents models d'acció socioeducativa.
- Comparar les similituds i les diferències entre les bones pràctiques d'acció socioeducativa .
- Expressar la necessitat d'una actitud empàtica, respectuosa, solidària i de confiança per a dur a terme correctament les estratègies d'acció socioeducativa.
- Expressar correctament els principis bàsics del compromís ètic, respecte als drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans, i els Drets de la Infància i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics.
- Identificar les bases i característiques del compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.
- Comunicar-se de forma oral i escrita, en la llengua materna i una llengua estrangera.
- Seleccionar, gestionar i utilitzar les Tecnologies de la Informació (TIC) en el disseny, aplicació i avaluació de diferents mitjans i tècniques d'acció socioeducativa
- Utilitzar correctament la llengua materna en les produccions i comunicacions.

Competències

- CG1: Desenvolupar una capacitat crítica, d'anàlisi, de síntesi, d'organització i de planificació.
- CG4: Assumir el compromís de desenvolupament personal i professional amb un mateix i la comunitat.
- CG5: Desenvolupar capacitat per a la selecció, gestió del coneixement i de la informació.
- CT1: Tenir una correcta comunicació oral i escrita
- CT3: Dominar les Tecnologies de la Informació (TIC)
- CT4: Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i als valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics
- CE1: Comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, comparats, polítics, ambientals i legals que constitueixen l'ésser humà com a protagonista de l'educació.
- CE2: Conèixer els supòsits filosòfics, pedagògics, psicològics, sociològics i antropològics de la intervenció socioeducativa i els seus àmbits d'actuació.
- CE3: Saber utilitzar dels procediments i tècniques soci pedagògiques per a la intervenció, la mediació i l'anàlisi de la realitat personal, familiar i comunitària i institucional amb vista a la resolució dels seus possibles conflictes.
- CE9: Dissenyar i aplicar projectes d'acció socioeducativa sobre el medi social i institucional .
- C-10: Dissenyar, utilitzar i avaluar dels mitjans i recursos didàctics en la intervenció socioeducativa.

Continguts fonamentals de l'assignatura

TEMA 1. Principis per a l'acció socioeducativa amb infància, adolescència i famílies en situació de vulnerabilitat i de risc social

Normalització.- Seguretat i benestar.- Treball en xarxa.- Enfocament de drets.- Participació.- Perspectiva de les fortaleses.- Perspectiva de gènere.

TEMA 2. Com fomentar la resiliència en l'acció socioeducativa en família i infància en risc?

2.1. La perspectiva de les fortaleses.

2.2. Estratègies socioeducatives per a promoure la resiliència. La roda de la resiliència. La proposta de Grotberg per a promoure la resiliència en la infància.

2.3. El tutor de resiliència.

TEMA 3. Fomentar la participació activa de família, infància i adolescència amb l'acció socioeducativa

3.1.- Els tres ingredients de la participació: Informar, escoltar i involucrar

3.2.- El model Lundy per a fomentar la participació de la NNA

TEMA 4- La preservació familiar

4.-1.- La preservació familiar: concepte i característiques.

4.2.- L'enfocament de la parentalitat positiva: context psicosocial, necessitats de la infància i l'adolescència i competències parentals. El suport social per la preservació familiar.

4.3.- Estratègies i recursos d'acció socioeducativa per a la preservació familiar: a nivell comunitari, a nivell grupal i a nivell familiar i/o individual.

TEMA 5.- El treball amb la família d'origen davant el maltractament i la negligència

5.1.- Plantejaments generals i objectius

5.2.- El Compromís socioeducatiu El rol de l'educador social de l'EAIA: educador/a familiar

5.3.- La reunificació familiar: concepte i característiques. Fases en un procés de reunificació familiar: objectius, característiques i estratègies socioeducatives.

5.5.- Les visites, els contactes i les sortides del NNA en protecció i la seva família d'origen

TEMA 6: La història de vida dels infants en protecció

6.1. Característiques i necessitats dels infants que es troben en el sistema de protecció.

6.2. El treball de la història de vida

6.3.-Estratègies socioeducatives i recursos per acompanyar i treballar amb infants en el sistema de protecció.

Tema 7: L'acolliment en família extensa

7.1. Que és l'acolliment en família extensa? Definició i aspectes diferencials.

7.2. Característiques de les persones acollidores.

7.3. Característiques dels infants i adolescents acollits.

7.4. Serveis i recursos socioeducatives per acompanyar i donar suport als acolliments en família extensa: Programa SAFE. Programa PFAFE. Servei d'Integració Familiar en Família Extensa (SIFE). La meua família m'acull

TEMA 8: L'acolliment en família aliena

8.1. L'acolliment familiar: diferents modalitats.

8.2. L'acolliment en família aliena: concepte, característiques i principis.

8.3. Característiques dels acollidors i dels infants acollits.

8.4. Fases dels acolliments en família aliena.

8.5. Estratègies socioeducatives i recursos per acompanyar i donar suport als acolliments en família aliena: "Programa para la formació de famílies acogedoras". Programa "Famílies Cangur".

TEMA 9: Els Centres Residencials d'Acció Educativa

9.1. Definició, característiques i funcions de l'acolliment residencial.

9.2. Tipus de centres residencials.

9.3. Estratègies socioeducatives en l'acolliment residencial.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura es desenvoluparà combinant sessions presencials a l'aula (Grup Gran i Grup Mitjà en format presencial) Sota aquesta modalitat formativa es combinaran estratègies didàctiques que preveuen la realització de pràctiques a l'aula, de treball en petit grup o individual, estudi de casos o sessions curtes i magistrals per a l'exposició de continguts teòricopràctics i la resolució de dubtes. A les sessions de Grup Mitjà es faran un conjunt de dinàmiques i d'exercicis en els que la interacció entre estudiants és necessària.

En el cas de les sessions de grup gran, es preveuen la realització de classes magistrals, debats, aprenentatge basat per problemes, estudi de casos, aprenentatge col·laboratiu i cooperatiu, anàlisis de recursos per a la acció socioeducativa, anàlisi de vídeos de testimonis, anàlisi de premsa, estudi d'informes.

També es realitzarà un comentari resumit, reflexiu i analític d'una de les pel·lícules de la iniciativa "Cinema i Adolescència en positiu" de la Catedra Educació i Adolescència.

La metodologia implica que **l'alumnat es responsabilitzi del seu propi procés d'aprenentatge** adquirint un alt compromís en el seguiment de la matèria, participació en els espais de comunicació i realització de les activitats d'aprenentatge i avaluació.

La metodologia es basa en l'aprofitament actiu de les sessions de grup gran i grup mitjà; durant aquestes sessions l'estudiant és actiu i protagonista de totes les estratègies dissenyades i requereix que hagin fet un treball individual amb anterioritat.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

SETMANA	CONTINGUTS	Treball presencial	Hores Presencials (GG - GM)	Treball autònom
1	Tema 1. Principis per a l'acció socioeducativa amb poblacions vulnerables	Explicació tema 1 Lectura i realització exercicis "anàlisi casos"	4h	Lectura + revisió dossier tema 1

2	Tema 2. Com fomentar la resiliència en l'acció socioeducativa en família i infància en risc?	GM: Anàlisi casos tema 1 GG: Explicació tema 2	4h	Lectura + revisió dossier tema 2 Lectura tutor de resiliència
3	Tema 2. Com fomentar la resiliència en l'acció socioeducativa en família i infància en risc?	GM: Anàlisi Programa COFU GG: Continuació teoria tema 2	4h	Lectura + revisió dossier tema 2
4	Tema 3. Fomentar la participació activa de família, infància i adolescència amb l'acció socioeducativa	GM: Anàlisi "Cas Roberto" GG: Explicació tema 3	4h	Lectura i revisió dossier tema 3
5	Tema 3. Fomentar la participació activa de família, infància i adolescència amb l'acció socioeducativa	GM: Cas Roberto (part II – Participació) Anàlisi programa "aprendre junts; créixer en família"	3h	Lectura + revisió dossier tema 3
6	Tema 4. La preservació familiar	GM: programa "Aprendre junts, créixer en família" GG: Explicació tema 4	4h	Lectura + revisió dossier tema 4
7	Tema 5: El treball amb la família en situacions d'alt risc, maltractament i negligència	GM: Posada en comú guia didàctica GG: Explicació tema 5	4h	Lectura + revisió dossier tema 5
8	Tema 6: La història de vida dels infants en protecció	GM: Programa "caminar en família" GG: Explicació tema 6	4h	Lectura + revisió dossier tema 6 Realització "fluxograma"
9	Tema 7: L'acolliment en família extensa	GM: Posada en pràctica "fluxograma" GG: Explicació tema 7	4h	Lectura + revisió dossier tema 7 Lectura "programa formació para el acogimiento en familia extensa"
10	Tema 8: L'acolliment en família aliena	GM: Posada en comú "experiències d'acolliment en família extensa" GG: Explicació tema 8	4h	Lectura + revisió dossier tema 8 Lectura "guia sobre l'acolliment familiar" + realització pràctica "anàlisi reportatge programa – <i>Comando Actualidad</i> ."
11	Tema 8: L'acolliment en família aliena	GM: posada en comú pràctica anàlisi programa	3h	Lectura + revisió dossier tema 8
12	Tema 9: Els Centres Residencials d'Acció Educativa	GG: Explicació tema 9	3h	Lectura + revisió dossier tema 9 Visualització film "Las Vidas de Grace" + elaboració guia didàctica
13	Tema 9: Els Centres Residencials d'Acció Educativa	GM: Debat/fòrum film GG: Explicació tema 9	4h	Reflexió escrita
14	Repàs de la matèria	GM: Anàlisi de casos GG: Repàs dels continguts treballats a la matèria	4h	Repàs dels dossiers de la matèria

Aquest **cronograma és del tot flexible** i s'adaptarà a les necessitats dels continguts i de les persones externes que col·laboraran amb les sessions plantejades de conferències i videofòrums.

Setmanalment, les tasques de l'alumnat seran les d'assistència a classe; aportacions de dubtes i inquietuds; realització d'exercicis pràctics; revisió dels continguts per ser avaluats; participació activa a les propostes de debat i de les qüestions plantejades a classe; etc.

Sistema d'avaluació

AVALUACIÓ seguint tres evidències.

Per a computar en la nota final es requereix 4/10 en cadascuna de les evidències:

1.- Pràctiques d'aula: 35% (No són recuperables)

Assistència i aprofitament al conjunt de pràctiques individuals i de grup que es realitzaran durant les sessions de grup mitjà. A l'horari habitual del grup mitjà es recollirà aleatòriament els exercicis pràctics realitzats durant el desenvolupament de la sessió i es farà control de l'assistència (80% mínim d'assistència per a computar aquesta evidència)

2.- Prova escrita de contingut teòrics i pràctics: 50% - 6 juny 2024 (Recuperable)

Prova escrita amb preguntes de reflexió i desenvolupament sobre tot tipus de continguts treballats a la matèria. Els continguts es treballen a les classes de grup gran i mitjà, amb les lectures obligatòries de cada tema i amb diferents activitats d'ensenyament/aprenentatge (webinars, debats, anàlisi de la premsa, anàlisi de casos, infografies...)

3.- Prova oral d'aplicació pràctica: 15% - 4, 5, 8 i 11 d'abril en els horaris de classe (No recuperable)

Prova grupal d'aplicació dels continguts en sessió pràctica. La prova consisteix en preparar i executar una dinàmica role-playing a partir d'un cas pràctic.

La modalitat alternativa consisteix en l'avaluació única amb una evidència: Prova escrita amb preguntes de reflexió i desenvolupament sobre tot tipus de continguts treballats a la matèria. **6 juny 2024**

RECUPERACIÓ DE LA PROVA ESCRITA: 20 juny 2024

Bibliografia i recursos d'informació

AMORÓS, P., BALSELLS, M. À., FUENTES-PELÁEZ, N., MOLINA, M. C., MATEOS, A., & PASTOR, C. (2010). La atención integral a las familias en situación de vulnerabilidad. *Rivista Italiana Di Educazione Familiare*, 2, 37-44. Retrieved from <http://fupress.net/index.php/rief/article/viewFile/9391/8583>

BALSELLS, M.À. (2013). El centre es el nen, el focus es la família: treballant les competències parentals. *Butlletí d'Inf@ncia* núm. 73 – http://dixit.gencat.cat/web/contenut/home/04recursos/02publicacions/02publicacions_de_bs/04_familia_infancia_adolescencia/butlleti_infancia_articles_2013/links/profunditat_73.pdf

BALSELLS, M. À.; PASTOR, C.; AMORÓS, P., FUENTES-PELÁEZ, N., MOLINA, M. C., MATEOS, A., VAQUERO, E., PONCE, C., MATEO, M.I., PARRA, B., TORRALBA, J.M., MUNDET, A.; URREA, A., CIURANA, A. NAVAJAS, A., & VÁZQUEZ, N. (2015). *Caminar en familia: programa de competencias parentales durante el acogimiento y la reunificación familiar*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Centro de Publicaciones.

BRAVO, A., & DEL VALLE, J. (coord) (2009). Intervención socioeducativa en acogimiento residencial. Colección Documentos técnicos. Gobierno de Cantabria **Capítulo 6** en: http://www.serviciosocialescantabria.org/uploads/documentos%20e%20informes/Interv%20Socioeducativa_Acogimiento%20Residencial.pdf

COSTA, S., FORÉS, A., & BURGUET, M. (2014). Els tutors de resiliència en l'educació social. *Temps d'Educació*, 46, p. 91-106. Universitat de Barcelona.

CIURANA, A. (2018). El tutor de resiliència al Sistema de Protecció a la Infància. *Butlletí d'Inf @ncia*, núm. 108- Setembre de 2018.

MARTIN-QUINTANA, J.C., & RODRIGO, M.J.(2013). La Promoción de la Parentalidad Positiva . *Revista Educação, Ciência e Cultura* (ISSN [2236-6377](https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/Educacao/article/view/1090)) <https://revistas.unilasalle.edu.br/index.php/Educacao/article/view/1090>

JIMÉNEZ, J.M.; MARTÍNEZ, R. & MATA, E. (2010). *Guía para trabajar la historia de vida con niños y niñas: acogimiento familiar y residencial*. Consejería para la Igualdad y Bienestar Social. Junta de Andalucía.

DEL VALLE, J. F., BRAVO, A., & LÓPEZ, M. (2009). El acogimiento familiar en España: implantación y retos actuales. *Papeles del psicólogo*, 30 (1), 33-41.

Henderson, N., & Milsten, M. (2003). *Resiliencia en la escuela*. Buenos Aires. Paidós.

Rodrigo, M. J. (2015). *Manual práctico de parentalidad Positiva*. Síntesis

RODRÍGUEZ, J.; PASCUAL, L.; ORTEGA, D.; VIÑAS, M.; O RIBALDA, J., & FUENTES-PELÁEZ, N. (2020). *El Servei d'Atenció a Famílies*. Educació social. *Revista d'intervenció socioeducativa*, [en línia], 2020, Núm. 74, p. 123-41, <https://www.raco.cat/index.php/EducacioSocial/article/view/358970>

VANISTENDAEL, S. (2018). Hacia la puesta en práctica de la resiliencia.La casita:una herramienta sencilla para un desafío compejo. Paris. Ginebra BICE

BALSELLS, M. À.; PASTOR, C.; AMORÓS, P., FUENTES-PELÁEZ, N., MOLINA, M. C., MATEOS, A., VAQUERO, E., PONCE, C., MATEO, M.I., PARRA, B., TORRALBA, J.M., MUNDET, A.; URREA, A., CIURANA, A. NAVAJAS, A., & VÁZQUEZ, N. (2015). *Caminar en familia: programa de competencias parentales durante el acogimiento y la reunificación familiar*. Madrid: Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. Centro de Publicaciones.

CIURANA, A. (2018). El tutor de resiliència al Sistema de Protecció a la Infància. *Butlletí d'Inf @ncia*, núm. 108- Setembre de 2018.